

szak- és társadalmi lap az erdészeti személyzet részére.

Előfizetési árak:

Egész évre	8 kor. — fl.
Fél évre	4 kor. — fl.
Negyed évre	2 kor. — fl.

Előfizetési díjak, hirdetések s bármily írásbeli közlemények a lap szerkesztőségéhez küldendők.

Megjelenik
minden Kedden.

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmond sor vagy annak helye 20 fl. Ajánlköztásoknál eladás vételnél minden szó után előre beküldendő 4 fl. Nagyobb s többszörös hirdetményeknél mérsékelt díjak egyzsége szerint.

V. évfolyam.

Szászsebes, 1901. Julius 23.

43. szám

Erdészeti középiskola.

(Folytatás és vége).

S ha ennek végzését kötelezővé is tesszük, úgy biztosítottuk a kiképzés egységét is, — kiküszöböltük tehát a másik hibát is.

Meg kell vallanom azt is, hogy a középtanintézet mellett való állásfoglalásra a fentiekén kívül hatalmasan ösztökélt az a sok szép látott dolog, amit oly erdőbirtokon volt alkalmam gyönyörrel élvezhetni, ahol a vezetés és központ akadémiát végzett tiszték kezében volt, a külső kezelés pedig idegenből való középiskolásokban.

Miért ne csinálhatnók ezt mi legalább kicsiben az erdőgondokságoknál! Az erdőgondokságoknál lehetne az iroda vezetésére, raktárakhoz stb. egy központi erdőaltisztet alkalmazni; az erdőgondnokság kerülete pedig a mostani erdőőri létszámhoz képest félannyi újmódi altisztre bizatnék; erdőőrzésre pedig minden község határára egy-egy egyszerűbb és feltétlenül diplomátlan (mert a diploma az igényeket 150% -al emeli) falusi ember alkalmaztatnék. Ha most lehet ügyes munkavezetőket kapni minden szakmára, bármily munkára, ezek is kioktathatók volnának kisebb erdészeti teendőkre a gyakorlatban.

A magam erdőgondnokságát képzeletben már be is osztottam az új módi szerint; az

eredménye az, hogy a személyzeti kiadások meg nem kétszereződnének, hat ember helyett pedig tizennégy kezében volna letéve az erdőtőke sorsa.

Lehet, hogy sokan lólábat látnak az okoskodásaim között s a kényelem kívánságát olvasásuk ki szavaimból. Nem tagadom egy szóval sem, hogy szeretnék könnyíteni sorsomon, de tagadom azt, hogy naplopásra való időre akarok ez által szert tenni. A kezelés évről-évre terhesebb, minden ágazata házilag üzetik anélkül, hogy a személyzet szaporíttatnék vagy éppen hozzáműveltetnék. Azelőtt az épületfánkat. „A“ vállalkozó külön szervezett üzletvezetősége hozta közelebb a piaczhoz, tűzifánkat ismét másik vállalkozó továbbította külön személyzettel, most ugyanezt mi — akik azelőtt is voltunk — csináljuk. S az „üzlet“ miatt az erdő, mint a tenyésztési kihasználás tárgya, mint az erdészeti szaktudomány és tanulás kiapasztatlan forrása, eltörpül. Nemesak eltörpül, hanem a szépségek szépsége irtózatunk tárgya lesz.

Tehát erdészek és nem faágensek akarunk lenni s azért kellene megbízható, műveltebb segédszemélyzet, amely legalább a dolgok keserűbb részét venné el tőlünk.

Közforgalmú nálunk az az élcz, hogy egyik erdőgondnok szabadságot kért főnökétől arra a célra, hogy kerületét bejárhassa.

Mi pedig középiskolát kérünk azért, hogy jó segédszemélyzetet kapva, kerületünket ne

csak látni, hanem megnézni, tanulmányozni is időt nyerhessünk s hogy az erdőkezelés ne a piaczból, hanem magából az erdőből induljon ki, foglalkozhassunk az erdővel, mint a szorosán vett szaktudomány tárgyával is, ne csak mint fejős tehénnel.

Az erdészeti szaktudomány az erdőből szedi táplálékát. Amint nem bizom abban a szaktudományban, amit a zöld asztalból ráztak ki az erdő alapos ismerete nélkül, úgy szerencsétlen kezelőtisztnak tartom azt, kit az üzlet üt el attól a boldogságtól, hogy az erdő életét tanulmányozhassa, ebből szivhasson nyugodt gondolkodás útján józan elveket s ezen elvek szerint kezelhesse pagonyát, ne pedig általános ismeretek alapján.

Nemcsak azért voltunk az akadémián, hogy — mint azelőtt vállalkozónk munkásverbuváló faktorai — parolázzunk a kerges tenyerekkkel az üzlet érdekében, hanem hogy a szaktudományt is előretoljuk. Erre üzleti szellem, erre fásult lélek képtelen.

Kerges parolázás csak akkor csúszik el, ha követválasztás van. Most tán majd megszűnik ekkor is. K. J.

Eddig a Magyar Erdész cikke az erdészeti közép iskoláról.

Mint a leközölt cikkből látható, cikkirő úr főleg egyrészt azért helyez súlyt az erdészeti középiskola létesítésére, mert az erdőmivelés és kezelés mindig fokozódó igényeivel

lépést tart az irodai munkák folyton halmozódó sokasága s ezek az erdőtiszteket annyira igénybe veszik, hogy tulajdonképeni hivatásuknak alig élhetnek, szükség lennek tehát olyan szakerőkre, melyek a tehernek legalább egy részét vállalkról leemelnék. Hát bizony megvallva az igazat, tény az, hogy manapság az erdészeti tisztviselő idejének legnagyobb részét az irodai teendő foglalja, el még pedig nem ritkán olyan is, mely magával az erdészettel semmi-nemű kapcsolatban nincs. Természetes azután, hogy az ilyen dolgok miatt az erdész ha nem is kénytelen teljesen elhanyagolni szakmájabeli munkáit, azokat még sem végezheti úgy, mint a hogy azt azok érdeke, de a saját ambíciója is megkívánná, arról pedig, hogy további tapasztalatokat gyűjtsön, kísérletezzon, tudását fokozza, alig lehet szó.

Ilyen viszonyok közt s miután azoknak megváltozására kilátás nem lehet, természetes, hogy az erdészethél szükség van az olyan erőkre, melyek megfelelő szakképzettség mellett az erdőtiszteknek kivált az irodai teendőkben való helyettesítésére alkalmasak s ez utóbbiakat önállóan is végezni képesek. Ehhez természetesen nagyobb előtanulmány és több iskolázás szükséges, mint a mennyit az erdőőri szakiskola nyújt, mert hiszen az ebbe való felvételre elegendő az elemi népiskolának elvégzése a mi édes kevés arra, hogy valakiből a szaktanulmányok mellett két éven át még irodai embert is kiképezni lehessen. Szükséges

Erdélyi medvevadászat.

Aranyos, áldás teljes őszi napok jártak; kék ég, kék levegő. A ragyogó fehér fonalak ezrei — az úgynevezett vénasszonyok nyara — ropkódtak a nap fényes sugaraiban s bár a fütty és dal elnémultak már a bokrokban, ligetekben, azért mégis bizonyos öröm, életkedv töltötte meg az ember szívét. Majd az erdei szalonkák légioi, majd a szép nyirfajdok örvendeztették meg szíveinket, vagy pedig ott álltunk a váltón s vágy teljesen lestük a kitűnő kopók tiszta csengésű csaholását, a míg a fürge lábu őzet, vagy a ravasz rókát hajszolták. A vadász szívének örömnapi voltak ezek, melyeket október vége hozott nekünk és mégis hiányzott az egészről valami; még mindig nem nyílt alkalmunk erdeink királyára a hatalmas medvére vadászni. Nem azért, mintha erről a

szalonka évadban megfeledeztünk volna, hanem mert a fődolog — a medve hiányzott, dacára annak, hogy barátom, kinek vendégszeretetét élveztem, semmit sem kimélve folyton nyomoztatott.

Egyszerre megváltozott az idő. A tiszta kék levegő elkezdett homályosodni s a mint a legközelebbi reggelen felébredtünk, gyönyörű friss hó ragyogott a hegységen. A hóval egyidőleg jelent meg barátom egyik nyomozója, egy vén ravasz székely. Hosszu egy csővűje keresztbe vetve a hátán, borzтарisznya az oldalán, báránbőr süveg a fejében s lábán feszesre fűzött bocskor. Valóságos jelképe a régi vadásznak. Azért jött az öreg, hogy egy medvének a kinyomozására hívjon.

A falu végén lakott s már kora hajnalban kiment a közel elterülő erdőre s itl felfedezte egy medvének a nyomait, de nem követte azokat, hanem hiraással jött barátomhoz, hogy nekünk is kiijusson ebből az élvezetből a magunk része. A képzelhető legrövidebb idő alatt felkészültünk s két kitűnő kopóval a vezetéken megindultunk a hólepte erdő felé. Ritkason, sűrűsége vegyest vezetett

lenne tehát egy olyan iskola felállítása, melyben az erdészeti pályára lépni óhajtok kevesebb költség és rövidebb tanulmányi idő alatt a szükséges szak- és egyéb ismereteket elsajátíthatnák s ez lehetne azután az az úgynevezett erdészeti középiskola. Ilyen középiskolai tanulmányokat véleményünk szerint legcélszerűbb lenne a mostani erdőőri szakiskolák mellett berendezni, mert így lehetővé lenne az, hogy az erdészet gyakorlati részét a középiskolások a szakiskolásokkal együtt tanulhatnák, mi által megtakarítható lenne egy pár tanerő, mi az iskolák fenntartását olcsóbbá tenné.

A mai viszonyoknak és a társadalmi követelményeknek különben véleményünk szerint a mostani erdőőri képesítés sem felel meg, mert az előtanulmány — az elemi népiskola — vajmi kevés arra, hogy az önképzésnek megadja az alapját. Ma, midőn már a mesterembertől is — és pedig joggal — megkivánjuk legalább egy pár középiskolai vagy polgári iskolai osztályt végezését, követelnünk kell, hogy az erdészeti és vadászati altisztek értelmiség dolgában magasabb kívánalmaknak feleljenek meg. Ha már egyszer meg van adva az alap, azután mindenki tovább fejlesztheti műveltségét az életben önképzés által és elérheti annak azt a fokát, melyre okvetlen szüksége van, ha a körülbéli társadalomban érvényesülni akar.

Nagyon természetes azonban, hogy a költségesebb előtanulmányok s a műveltség maga-

sabb fokához mértten az erdészeti és vadászat altisztek anyagi helyzete is megfelelően javítandó, mert addig, míg ez nem történik, hiába várjuk, hogy pusztá lelkesedésből magasabb előtanulmányokkal rendelkezők erre a pályára lépneek, mert korunkban, midőn még szinte azt a levegőt is meg kell fizetnünk, a mit belélelkzünk, a materializmus háttérbe szorítja az idealizmust. Az erdészeti altiszti személyzet képzettségéről különben legközelebb még vártunk néhány szót.

Az agancsos-vad sebjelzéséről.

Az őz és dām vad körülbelül úgy jelez, mint a szarvas; általában sebjelzés tekintetében a csülkös vadnál fajok szerint valami nevezetesebb eltérés nincsen. Van azonban a dām vadnak egy igen megbízható külön jelzése mégis, melyet se az őznél, se a szarvasnál nem tapasztalhatni s ez abból áll, hogy a sebhedt vad farkát az alsó végén meggörbitve és egészen lekönyitva, míg az egészséges bármely mozgás és mozdulat közben is magasan tartja. Egyébiránt a dām vad elhibázásának biztos jele az a csengő és erős hang, melyet farkával akként idéz elő, hogy azt többször a végbél nyílásához csapja.

Általában a csülkös vad sebesülési mérvére és minőségére nézve a sebjelzésnél sokkalta megbízhatóbb következtetéseket vonhatunk a sebhedt vad által hátrahagyott jelzési jelekből, melyeket a sebesülés színhelyén, vagy a vad csapájában találunk, minők első sorban is a sebvér, azután a csontdarabkák, csontvelő

itt az öreg András arra a helyre, hol a nyomokat felfedezte s csakugyan csakhamar megpillantottuk a hatalmas talpak lenyomatát, melyek óriás medvére engedtek következtetni.

A maczkó egy darabon az erdei úton haladt felfelé s azután eltűnt egy szakadékban. A különben sem erős hideg lassacskán megenyhült s a vékony hóréteg olvadozni kezdett, annyira, hogy midőn a medve vélt tanyájáig érkeztünk, már ott havat nem találtunk s így tisztán csak a talajba lenyomódott és csak néhol felismerhető nyomokra voltunk utalva. Előttünk egy sűrűn benőtt, sziklatömbökkel körülvett szakadék feküdt. Itt kellett lenni a medvének.

A kutyákat még mindig pórázon tartva, óvatosan körüljártuk a szakadékot, szorgos figyelemmel kutatva, hogy nem akadunk-e kifelé vezető nyomokra. Nem akadunk ilyenekre s így biztosra vehettük, hogy a medve itt lepihent.

Már akkor, midőn a meredélyen felfelé haladtunk, feltűnt nekem barátom rendkívüli komolysága és levertsége s többször tréfásan példálóztam, hogy talán a medvétől fél.

— Azt ugyan nem teszem, kedves barátom, mert már nem egynek néztem a szeme közé, de mégis olyan előérzetem van, hogy ma szerencsétlenség fog történni. Olyan különös érzés fog el, olyan izgatott vagyok, mint a milyen máskor soha sem voltam.

Mosolyogva nyujtottam feléje pálinkás butykosomat, de ő azt visszautasította azzal a megjegyzéssel, hogy nem akar előre inni a medve bőrére, majd csak azután igyunk, ha az meglesz.

Szó nélkül, de fejét csóválva hallgatta párbeszédünket az öreg András, azután mindegyikünket a szakadék egy-egy kijárására állított, ő maga pedig a kutyákkal együtt elindult, hogy behatoljon a mélységbe.

Soká álltunk így helyeinken mozdulatlanul. Köröskörül siri csönd honolt, még a falevél sem mozdult meg, csak néha hallottuk valamely nyírfajd roppenését és a havasi szajkó lármás cserregését. Végre megszólalt az egyik kutya is és csengő hangja mind sűrűbben tört elő a mélységből. Vajjon a medvét keltette fel fektéből? Bár csak lassan, de folyton közeledett a hajtás. Mégis

és a belőtt szőrök, melyek mindig kapcsolatban állanak a lövés által előidéztet különféle sebzésekkel, de egyáltalában kétségtelen bizonyítékot szolgáltatnak arra nézve, hogy a vad okvetlenül találva van. És e tekintetben a vérjel-nek jut a legnagyobb és legfontosabb szerep. Hanem azt illetőleg, hogy a vadnak melyik részét találtuk, mely nemesebb szerveit érte a golyó — egyáltalában a találási pontot illetőleg csakis a vér színéből lehet biztosan megállapítani. Ugyancsak a vérjel az, mely a sebhedt vad felkeresésére irányuló törekvésében legfőbb, ugyszólván mellőzhetetlen segítő eszköze a vadásznak s egyszersmind amelyből a legnagyobb határozottsággal következtethetni a seb nehezebb, csekélyebb mérvű, avagy éppen halálos voltára; amik tehát az utánkeresést igénylő vadnál mindig igen fontos tudnivalót képeznek s követendő okszerű eljárás tekintetéből. De nemcsak a vér, hanem a szőrjel is igen fontos útbaigazítóul szolgálhat, amennyiben a lelőtt szőr minősége és színe után pontosan meg lehet állapítani a golyó behatolási helyét, illetve, melyik részét találta a vadnak a golyó, minthogy a szőrözet egyes testrészek szerint, úgy a különböző évszakokban is minőség, hosszúság és szín tekintetében is különböző, amit a vadásznak, főleg a hivatásos vadásznak már csak mesterségéből kifolyólag is tudni okvetlenül szükséges. Egyébiránt a lelőtt szőrökből a lövés minősége, vagyis a jó és rossz lövés már első tekintetre elbíráható; de nem oly könnyen a sebzés helye. Erre nézve egyéb jelek szolgáltatnak absolute biztos bizonyítékokat. Az azonban mindig kétségtelen, hogy a közepükön szétlőtt szőrök a jó lövésnek, ellenben tövestől, tehát egész hosszúságukban és talán némi bőrdarabokkal együtt kilőtt szőrök csálhatatlanul a rossz találás — legtöbbnyire horzslövésnek — a jelei. A csontjeleket illetőleg pedig a nem igen fehér, egészen lapos csontszilánkok mindig vállap-lövésre engednek következtetni, míg lábszár-lövésnél — ahhoz

képest alsó vagy felső sípcsont lövetett-e szét — a golyó által kiütött csontrészekké, vagyis a csontjelek különbözőképpen ötlenek föl, de a talált részek szerint mindig ugyanazon jellemző sajátságok megtartásával. Így a magas lábszár-lövésből származó csontszilánkok mindig fehérek, meglehetősen laposok és alak tekintetében csak kevésbé kerekdedek, — ellenben a sípcsont, illetve az alsó lábszár szilánkjai sokkal kikerekítettébbek, habár többnyire hosszabbak, de hasonlóan fehér színűek. — A csontvelő mindig valamely velős csont találásának, illetve szétlövésének a jele és legtöbbnyire lábszár-lövésre vall. — A vérjeleket illetőleg, azokra a löveg terjedelme és alakja de sőt az évszakok is több-kevesebb befolyást gyakorolnak. A nagy lövegek (golyók és egyebek) nagy lyukat ütnek, ennélfogva a vérzés gyorsabb és bőségebb, mint a kis lövétekek által ütött sebeknél. De a kihizott vadnál (a júliusi és augusztusi hízidényben kivált) még oly nagy golyó, vagy egyéb lövedék is a löcsatornába beömlő zsir miatt sokkal csekélyebb mérvű vérzést képes előidézni s kevésbé tartósan is, mint egy normálisabb kondícióban lévő vadnál. A téli hosszú és dús szőrözet is hátrányos befolyással van a sebvér kellő megeredésére nézve, azt kivált az első pillanatokban, tehát a lövés színhelyén, kiömlésében gátolva. — A vér minémiségéből egy kissé figyelmesebb gyakorlat után a lövés minémiségére biztosan lehet következtetni. A vér színe ugyanis mindig elárulja, hogy a testnek mely részét járta át a golyó; miért is a vérjel az utánkeresésnél kiváló szerepet játszik. A sebvér színe és jelei pedig a talált testrészekhez képest következő variációkban mutatkoznak:

1. Szív-lövésnél a vérkiömlés bőséges; eleinte azokban csak lassu szivárgásban indul meg a vérzés, mely a balláb-nyomok oldalán látható és legtöbbnyire közel, vagy kissé oldalt az előláb nyomához. A vér vörös színű.

csak medvének kell ott lenni, mert a kutya az őzet egészen másképp hajtotta volna.

Midőn néha előre hajoltam, hogy kissé széttekintsek, ezt az alkalmat mindig felhasználtam arra is hogy barátom állása felé pillantsak. Most is úgy tettem s láttam, hogy puskáját célzásra emeli. Jobban figyelve tisztán hallottam a száraz galyak recsegését, a haraszt zörgését s egy kis nyiláson megpillantottam a medvét is, a kutyát is a mint felfelé igyekeztek. Az erdők királya minden pillanatban megállt s morogva fordult vissza az őt hátulról folyton háborgató kutya felé s csapkodott feléje hatalmas talpával, de ez ügyesen elkerült minden csapást s alig hogy a medve megindult, már hátulról ismét tépászt bozontos bundáját.

A másik kutya nyilván őznyomra akadt, mert a szakadékon lefelé, ellenkező irányban hajtott s így az öreg „Dudás” magára maradt a medvével, a mivel azonban nem igen látszott törődni. A vad és kutya mind közelebb jutottak barátom állása felé. Kétszer láttam már, hogy fegyverét lövésre emelte és ugyanannyiszor ismét lebozsátotta. Végre eldőrdült a lövés. . .

A lövés után a medve óriási ugrást tett s erősen üldözve a kutya által, oldalt akart elmenekülni, de most roppant a második lövés is és a vad tűzben összeesett ugyan, de ugyanabban a pillanatban újra talpra ugrott s rettenetes bögéssel rohant egyenes barátom felé, ki nagy izgatottságában nem tudta a kilőtt hüvelyeket elég gyorsan eltávolítani s ujjakkal kicserélni, hanem e helyett ellenkezőleg máskor tanúsított hidegvérével, futásban kereste a menekülést, sajnós, hogy az én állásommal ellenkező irányban.

A sebzett vad ekkor egy pár hatalmas ugrással utolérte a menekült s felemelkedve hatsó lábaira, első talpának egy hatalmas csapásával leterítette barátomat, ki arcára bukott, a borzasztóan bömbölő támadója pedig — nem törődve s ügyet sem vetve a derék kutya támadásaira — talpaival és fogaival nekiesett tehetetlen áldozatának.

A milyen gyorsan csak tehettem, siettem nagy veszélyben forgó barátom segítségére, de mielőtt még elég közel érhettem volna, már láttam derék Andrásunkat is a meredélyen felhágni. Az öreg székely egészen megdöbönt, midőn barátom rettenetes helyzetét észrevette.

(folytatása következik.)

2. Tüdő-lövésnél a vér habos, buborékoló s világos vörös (majdnem halvány) színű. Ha mind a két tüdőszárny át van löve, akkor a vad mindkét oldalán halványvörös tüdővért bocsájt és szorosan az első láb nyoma mellett (oldalt) találjuk azt. A sebvér bőséges.

3. Máj-lövésnél a lövés helyén sötétvörös, hab nélküli vérnyomot találunk, melyben májrészecskéket is lehet látni. A vér bőséges, tartósan s erősen csurog s a csapa mellett fekszik, szökésnél szétfreckkend.

4. Vese- és lép lövésnél a sebvér hasonlóan feltűnően sötétpiros, sokszor madnem fekete: egyéb jelek mint a máj-lövésnél.

5. Szügy-lövésnél, ha a golyó a szívet találta: a sebvér sötét, sűrű: ellenben ha a tüdőt érte a golyó: igen világosvörös és habos s közvetlenül a nyom előtt fekszik.

6. Bél-lövésnél a sebvér világos, de sötétebb a tüdővérnél és egészen hig folyású. Egyébiránt a bél- és gyomor-lövésnek a legbiztosabb jelei a sebvér között minden esetben található tápanyagok (megemésztetlen fűgomolyagok) és bélrészek, melyeket a golyó ragad ki magával. A vérrel nem azonos, hozzákeveredett anyag mindig zöldes-sárga színű: a lelőtt szőr pedig igen rövid. A vérzés soha se bőséges, kiváltképen pedig a hizott vadnál igen gyenge és hamar eldugul a zsirrtegnék a sebszájba való torlódása miatt; de a belek takaróhártájának az előnyomulása is megakasztja sok esetben a vérzést, sőt végkép elfogja.

7. Czomb-lövésnél a sebvér semmi feltűnő különbözetet nem mutat; közönséges vérszínű, de kissé hig, azonban elég bőséges. A sebvér közvetlenül a hátsóláb nyomán fekszik.

8. Lábszár-lövésnél ha vér van a nyomban, ez magas lábszárlövésre, a vad nyoma körül szétfreccsent vér pedig alacsony lábszár-lövésre mutat. A sebvér mindkét esetben meglehetősen bőséges és rendes vérszínű.

9. Vak-, csigolya, és horzs-lövésnél csak kevés, vagy épen semmi vért nem találunk, de annál több szőrt, melyek tövestől, vagy legalább majdnem teljes hosszúságukban tépettek le a golyó által és nem ritkán szőrös bőrdarabkák is fekszenek a jelek között.

10. Hát-lövésnél nem mindig találunk sebvért, hanem főleg csakis lelőtt szőröket. Ha vérzés áll be a lövés után, a lecsurgó sebvér mindig a nyom mellett fekszik és közönséges vérszínű.

11. Nyak-lövésnél, ha csupán hús-seb ütett, a sebvér színe a világosnál kissé sötétebb és hig folyású, de nem tartósan bőséges; ha ütér tépetett szét, a bő vérzés sokkal tartósabb s messze oldalt freckkend. A sebvér vagy a lábnyomok közt, vagy az előláb lépése előtt fekszik és pedig annál távolabb, minél közelebb hatolt be a golyó a fejhez.

12. Igen folyékony, világos színű és nem habos vér csak a húsrészek megsebesüléséből származhatik. A vérzés foka s a vér színe egyébiránt a körülményekhez képest különböző is lehet; például vesepecsenye-

lövésnél a nem bőséges sebvér színe meglehetősen sötét, különben ha a vesék is megsérültek. A vért ilyenkor a nyomtól oldalvást, a hátsóláb nyomához közelebb találjuk. — Üres lövés esetében a vérzés kezdetben szinte rohamos, de csak rövid ideig tart; a sebvér színe közönséges vérszínű s a nyomtól oldalt, az előlábak nyomához közelebb fekszik.

13. Magas vállap-lövésnél a vad meglövetése helyén meglehetősen sok igen piros vért és egy kis lemetszett szőrcsomót lehet találni. Némelykor a vérzés csak igen kis mérvű, majdnem elenyészőleg csekély.

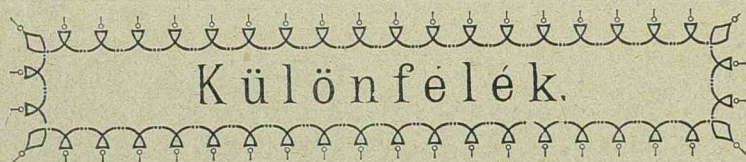
15. Mély vállap-lövésnél vagy igen barna, vastag, vagy igen piros és habos vért találunk azon a helyen, a hol a vad a lövést kapta és a nyomon esetleg kevés lemetszett szőrt is.

15. Hátsó vállap-lövésnél — mivel ilyenkor rendszeren tüdő tér a golyó — a vér czinóbervörös és habos bőven omló; ellenben ha a máj van találva, a sebből szintén vastag, de barnavörös vér freckkend ki; míg az igen folyékony (hig) barnáspiros vér szív-lövésre vall.

Mindezen vér- s egyéb sebzési jeleket és a sebzésként kombinációba véve kell — ha szükséges — a sebhedt vad utánkeresésére elkészülni. Főszabálynak veendő azonban, hogy az oly vadat, mely tüzelés közben rálövetése helyén helyben nem maradt, mindjárt nyomban utánkereséssel bizgatni nem szabad, mert különben a nyugtalanított vad felkel helyéből s többnyire oly messze elmegy, míg elfekszik ismét, hogy kivált kitűnő véreb segélye nélkül csak ritkán, vagy épenséggel rá sem is lehet találni többé; ellenben ha a körülmények szerint (a sebzés mérvéhez képest) több- kevesebb ideig nyugodni hagyjuk a sebhedt vadat, pl. fél, vagy egy, sőt több (3—4) óra hosszáig is, akkor a vad csakhamar megbetegszik, elgyengül s nem kel fel betegágyából többé. E szabályok alól csak a lábsebet kapott vadat vehetjük ki, — ha van vérebünk, — mert az ily vad messze elmegy és ennélfogva szükséges, hogy a véreb mielőbb megállítsa; tehát azonnal utána eresztendő — Fej-, nyak-, alsó nyak-, magas vállap, vállap-, mély vállap és a hátsó vállap-lövések általában halálosak lévén, a vad véreb segítségével nélkül is megkapható, valamint többnyire szügyllövés esetében is; más, kevésbé súlyos, illetve nem halálos sebzéseknél azonban a vad mindig utánkeresésre marad például vékonyán találva, vagy bél-, gyomor-, láb- stb. lövéseknél. A vékonyán talált vadnak 3—4 óra lefolyása előtt utánna menni sohasem szabad, akkor is igen óvatosan és ügyesen kell eljárni, mert ily lövéssel még a hosszú pihenés daczára is nagyon messze elfuthat a vad, amíg azt sikerül leteríteni, illetőleg megállítani a vérebnek. Bél-lövésnél is ugyancsak órákig (3—4 óráig is) feküdni hagyjuk a sebesültet; ellenben — mint már említém — láb-lövésnél azonnal ráeresztjük a vérkutyát. Gyomorlövésnél 2—3 órai nyugtot engedünk a vadnak, hogy kellőleg elbetegedjék s azután szíjon eresztett vér ebbel csapázunk utána nagy óvatosan, hogy lehetőleg fekhelyén lephessük meg s ha közel bejárva fölugrik, ebet a szíjrol

utána eresztjük, mely azt rendesen rövid idő múlva megállítja. Czomb- lövésnél — mint tudjuk — a vad messze elmegy (ha csonzúást nem szenvedett) s csak akkor heveredik le, ha végkimerültségben szinte mozdulni is képtelen már. Az ekként sebesült vadnak szintén időt engedni a megbetegedésre s megfekvése után nyugodtan hagyjuk egy darabig s csak azután csapázzuk és a szükséghez képest ráuszítjuk a vérebet. Hanem az ily vad beközelítése mindig nagy óvatosságot igényel. Ha a máj, lép, vesék, vagy a tüdő csak kevésbé sérült meg a lövés következtében, akkor a vad még több órán át élélhet, miért is az utáneresést csak 3—4 óra lefolyása után tanácsos megkezdeni, hogy a vad igen megbetegedjék és megmerevedjék. Az összes vállaplövéseknél már körülbelül másfél óra múlva követhetjük a vadat a vérebbel, mert az ekként sebesült vad csakhamar annyira megbetegszik, hogy csak igen ritkán képes újra lábra kelni. Könnyebb nyak-lövésnél szintén csak több órai várakozás után mehetünk utána a vadnak; hanem akkor is a legnagyobb óvatossággal, lövésre kész helyzetben, hogy lehetőleg még egyszer lövésre kaphassuk, mert különben ritkán kapjuk meg és a távolabbról eliramlott még a vére se igen képes megállítani. Vesepecsenyelövésnél bár hamar és igen megbetegszik a vad, de azért több óráig élélhet, — miért is csak huzamosabb idő múltán tanácsos felkeresésére indulni.

Lakatos K.

Áthelyezés. A földmívelésügyi m. kir. minister úr Nyika János III. oszt. m. kir. erdőőrt a szolgálat érdekében a nagybányai m. kir. főerdőhivatal kereületéből a szászsebesi m. kir. erdőhivatal kerületébe helyezte át.

Kinek van ötöse? Az öt forintos bankjegyet képviselő csinos képecske napjai meg vannak számlálva, mert a pénzügyi ministerium rendelete szerint csak szeptember hó elsejéig hagyják meg forgalomban. A kinek tehát ilyen bankjegye van, siessen azon túladni. Lapunk tisztelt olvasóinál különben ez a legkönnyebb művelet, mert egyszerűen elviszik a postára és beküldik előfizetés vagy hátralék fejében lapunk kiadóhivatalához s a többi mi majd elvégezzük. Azt hisszük, hogy ezzel a tanácsdal nagy szolgálatot teszünk tisztelt olvasóinknak és sietni fognak azt mielőbb követni.

Az üveg jövője. A szent-gobainci üveg gyár igazgatója nagy jövőt jósol a portékájának. Szerinte néhány évtized múlva már a házakat is csak üvegből fogják építeni, mert az üvegtégla tartós és tiszta. Az igazgató gyártatja is már a kőüveget, a mely saját találmánya s állítólag keményebb a gránitnál, sőt hideg és meleg se árt neki, nem kopik s nehezen törik. Az üvegfalakat szögletvasakkal kapcsolnak össze és az ilyen üvegházhoz üvegből készülne minden: lépcső, folyosó, menyezet, ajtó, kályha, sőt maga a bútorzat, de még az evőeszköz is. Az igazgató üvegtáblája utcaburkolásra is alkalmas; Párisban már kísérletet is

tettek vele; nem kopik, nincs rajta annyi por s könnyen tisztítható.

A pénzek Góliáthja. A pénzek Góliáthja, akinek árnyékában szerényen húzódik meg a mi ormótlan ötkoronásunk, az obang. Japánban fizetnek ezzel a tekintélyes darak pénzzel, amelynek az értéke körülbelül 275 korona, a sulya majd egy félkiló, az átmérője meg éppen nyolc centiméter. A japáni előkelő világnak különben ez az obang a legkedvesebb pénze. Valamire való urieber nem is fizet másként, csakis ezekkel a pénz-Góliáthokkal. Ami azt mutatja, hogy a japáni előkelők nagyon izmosak lehetnek, ha néhány darab obangot csak úgy a zsebükben tudnak hordani . . .

Négylábu rendőrök. A brüsszeli rendőrkapitány úgy találta, hogy az éjszaka posztoló rendőröket néha nem védi eléggé a kardjuk vagy a revolverök. Meg azután, ha az éjjel sötétjében hajszoznak valakit az többnyire elszalad előlük. A bajon segitendő, adott tehát a rendőrök mellé társul egy-egy négylábu rendőrt, vulgo kutyát. A hatalmas szelindekek már meg is kezdték a működésüket s eddig kitünően beváltak. Egy kétlábu rendőrkollégájukat sikerrel védelmezték meg egy orvtámadás ellen, össze-visszaharapva a támadókat, s a kereket oldó jómadarak üldözésénél meg éppen nélkülözhetetlenek. A példajok egyébként azt mutatja, hogy a tapintat, erély sőt a brutalitás is nagyon helyén van a rendőrben, ha — négylábu.

A hus romlásának ellenszere. Hust baromfit vagy vadat nagy melegben jég nélkül napokig a romlástól úgy kell megóvni, hogy behintjük salicyl-porral. Ha az eltett hus bármiféle oknál fogva vagy szagot kap vagy nem egészen friss hust hoznak a mészárosról tegyünk három gramm salicyl-savat forró vízbe és várjuk meg, míg a salicyl teljesen föloldódik. A gyanus husdarabot hosszabb vagy rövidebb ideig kell ebben a folyadékban áztatni és azután tiszta vízzel leöblíteni. Ez az eljárás elveszi a hus kellemetlen szagát és egész bátran föl lehet használni, mert jóízű és nem ártalmas. Sokkal könnyebb a salicylt borszeszben föloldani, de ettől a hus alkoholszagu lesz és ilyen esetben pikánsan kell elkészíteni.

A legnagyobb kémény. A glasgowi kiállítás látványossága egy hatalmas kémény. a legnagyobb a hármassófalyság területén. Az óriás kémény pár év előtt készült a városi kémiai gyár számára, most azonban alaposan kitatarozták és megnagyobbították. A kémény villámhárítója 135 méter magas és disze egy pompás kerinthusi oszlopfaj, amely 250 kiló sulyu kövekből készült.

Szerkesztői üzenetek.

Süle István urnak, Pusztasügy. Előfizetése csakugyan az év végeig rendben van. **Juhás Mihály** urnak, Gy. Tarján. A küldött összeg kívánságához képest lett elszámolva. Erre az évre rendben vagyunk. **Kriszt György** urnak, Kapnik. Köszönet a buzgólkodásért az előfizetők gyűjtésében! **Bálinth Ferencz** urnak, Oláhfalva. Erdészeti zsebnaptár nem volt kapható: a jövő évi megrendelésére nézve idejekorán fogunk gondoskodni. **Kiss János** urnak, Szabar. Az okmányok beküldése még korai; majd idejekorán értesíteni fogom. **Mrasko József** urnak, Selmeczbánya. Az egyenruha dolgában folyik a munka. Az ötödik szakiskola — ha csakugyan létesül — valószínűleg Szombathelyen, Vas megyében lesz. **Bujna Mihály** urnak, Bakabánya. Előfizetése augusztus 31-ig van rendezve. Hogy az osztrák pénznemeken (fillér, korona) miért nincs az érték betűkkel is kiírva, nem tudjuk, de azt hisszük, hogy a könnyebb megkülönböztetés kedvéért. **Studinger Jakab** urnak, Hamuház. A lapot rendesen küldjük s így csak az ottani postán lehet hiba. Tessék ott utána nézni és a meg nem érkező számot reklamálni, mit a posta ingyen köteles megtenni. **Kuti János** urnak, Apatin. A Bognár József kartárs úr részéről küldött 2 koronát nyugtázzuk.

Machay Pál urnak, Vámosfalva. A kincstáriak kinevezésére a földművelésügyi miniszter úr adja az illető hatóságnak a felhatalmazást esetről-esetre. **Burger János** urnak, Kollut, Repity Lajos kartársunk megrendelte a lapot,

Felelős szerkesztő és tulajdonos lapkiadó
Podhradszky Emil.

PÁLYÁZAT.

3144/1901. Az alulírt m. kir. erdőhivatal kerületében megüresedett egy II.-od osztályú famesteri, valamint három III.-ad osztályú, előléptetés esetén megfelelő számú alacsonyabb osztályú erdőőri s illetve erdőlegényi állomásra 900 kor., 600 kor. s illetve 500 kor. és 400 korona évi fizetés s illetve szegődmény díjjal és egyéb* állomány-illetményekkel pályázat nyitattik.

A famesteri állomásra pályázók az 1879 évi XXI. t.-cz. 37. § előírt feltételeknek igazolásán kívül, mit az erdőőri állomásra pályázók is okmányilag igazolni tartoznak az erdészet ügyköréhez tartozó köz- ut- és vízépítés körüli jártasságuk igazolása is szükséges.

Az állami szolgálatba ujonnan belépni kívánók, mint nem különben kivétel nélkül erdőlegényi állásokért olyamodók ezen kívül ép és erős testalkat, különösen jó látó, beszélő és halló képességüket, kincstári erdészeti orvos, vármegyei tiszti főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukat és illetékességüket anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való birását, a famesteri állomásra pályázók azonkívül tervrajzok és költségvetések készítésében való jártasságukat okmányilag beigazolni kötelesek.

Az így felszerelt sajátkezüleg irt kérvények folyó évi július hó 31-éig az alulírt m. kir. kincstári erdőhivatalnál, a pályázók előjáró illetve illetékes közigazgatási hatóságai útján nyújtandók be. Hiányosan felszerelt s elkésve beadott kérvények figyelembe vételét nem fognak. — Szóvárótt, 1901 július hó 9-én. M. kir. kincstári erdőhivatal.

PÁLYÁZATI HIRDETMEY EGY ERDŐŐRI ÉS EGY ERDŐLEGÉNYI ÁLLÁSRA.

384/1901 sz. — Dobsina rendezett tanácsu városnál (Gömör-m.) egy erdőőri és egy erdőlegényi állásra ezennel pályázat nyitattik.

1. Az erdőőri állás javadalma. a) évi 600 kr. készpénz utólagos havi részletekben. b) évi 60 kor. lakpénz előleges $\frac{1}{2}$ évi részletekben avagy természetbeni lakás a város választása szerint; évi 24 köbméter lágy tűzifa a házhoz szállítva; d) évi 2 drb szarvasmarhára szabad nyári legelő; e) évi erdőőri egyenruha; f) évi 20 kor. csizmapénz.

2. Az erdőlegény javadalmazása. a) 40 kor. havi fizetés; 60 kor. évi lakbér: évi 24 köbméter puha tűzifa a házhoz szállítva, egyenruha és 20 kor csizmapénz.

A sajátkezüleg irandó 1901 évi szeptember 15-ig alulírott polgármesteri hivatalhoz benyújtandó pályázati kérvények kellékei az erdőőrré nézve: az erdőtörvény 37. §-ba megszabott minősítés (oklevél) a magyar, német és lehetőleg a tót nyelvekben való jártasság és a testi épséget igazoló orvosi bizonyítvány. A megválasztott erdőőr köteles a városi nyudijintézetbe belépni. Az erdőőr egyelőre félévi próbaidőre fogadtatik fel, melynek sikeres lejárta után véglegesítettik.

Az erdőlegényre nézve: A magyar-, német- és lehetőleg a tót nyelv ismerete, jó írás, a négy szám-műveletbeni jártasság és a testi épséget igazoló orvosi bizonyítvány.
A polgármester.

PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

2638/1901. Az alulírott m. kir. erdőhivatal a kerületében megüresedett két III.-ad osztályú erdőőri

illetve előléptetés esetén egy I. és illetve egy II. oszt. erdőlegényi állásra pályázatot hirdet.

Pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ban körülírt erdőőri szakvizsga lefételét, az államerdészeti szolgálatba belépni kívánók azonkívül ép és erős testalkatukat, jó látó, halló és beszélő képességüket kincstári, erdészeti orvos, megyei főorvos avagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukról s illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való teljes birását igazoló okmányokkal felszerelt sajátkezüleg irt kérvényeiket folyó évi július hó 31-ikeig ezen erdőhivatalhoz nyujtsák be. Zsarnóczán, 1901. évi június havában.

M. kir. Erdőhivatal.

PÁLYÁZAT ERDŐLEGÉNYI ÁLLÁSRA.

275/1901 sz. — Alulírott erdőgondnokságnál Ráczmecske lakhelylyel egy erdőlegényi állomásra pályázat nyitattik, mely állomással évi háromszázhatvan (360) kor. fizetés, egy szoba és mellékhelyiségekből álló term. lakás és évi kilencz (9) ürm. kemény I. oszt. dorong tűzifa élvezete van egybekötve.

Felhivatnak pályázni szándékozók, hogy ez iránti folyamodványukat keresztlevél, erkölcsi és eddigi alkalmazásukat feltüntető szolgálati bizonyítvány, erdőőri, szakvizsga-bizonyítvány és ép. erős testalkatukat igazoló megyei főorvos vagy m. kir. honvédorvos által kiállított bizonyítvánnyal felszerelve alulírott erdőgondnokságnál f. évi augusztus hó 10-ig nyujtsák be. Pécsváradon, 1901. június 14-én. M. kir. közalap. Erdőgondnokság.

PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

443/1901. szám. — Az alulírott erdőgondnokságnál üresedésbe jövő, (480) négyszáznyolcvan kor. évi készpénz fizetés, szabad lakás, a lakás mellett kihasított (2) kettő kat, hold föld, (18) tizenkilencz ürköbméter kemény I. oszt. dorongtűzifa, valamint szabályszerű legelőilletménynyel összekötött „dobozi“ negyedoszt. erdőőri állomás nyilvános pályázat útján betöltendő lévén, felhivatnak pályázók, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz 37-ik §-ában követelt szakképzettségüket, a közalap. szolgálatba ujonnan belépni kívánók ezenkívül erős ép testalkatukat, különösen jó látó halló és beszélő képességüket megyei főorvos vagy honvédorvos által kiállított bizonyítvánnyal, továbbá a hivatalos magyar, nemkülönben német, de különösen román nyelvnek szó és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket 1901. évi július hó 30-ig az alulírott erdőgondnoksághoz Jerszeg, Krassó-Szörénym. nyujtsák be. Jerszegen, 1901. évi június hó 12-én. N. kir. közalap. erdőgondnokság.

TÁBLÁKAT.

Erzsébet emlékfák megjelölésére, Legeltetési és más tilalmi táblákat bármely nyelven, esetleg egyszerre három nyelven is tartós anyagból, lemoshatlan festéssel legjutányosabban készít

Winkler Gusztáv
Szászsebesen.

Árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik.

Első rangu egyenruházati intézet

Blum és Társa

Szerb kir. udv. szállítók. Ő cs. és kir. Fensége József Főherceg udv. szállítói.
A nagyméltóságu Földmívelésügyi m. kir. Ministerium hivatalosan megbízott
erdészeti egyenruha szállítói.

Az „Országos Erdészeti Egyesület” rendes tagjai.

BUDAPEST IV. Belváros, Sütő utca 2. szám, a Szervitater sarkán.

Saját műhelyeink a házban: Sütő utca 2, Szervita tér 8, Hajó utca 3.

A XVIII. számú, kimerítő tartalmu árjegyzékünk közrebocsajtása alkalmából ajánljuk legkészségesebb szolgálatainkat, minden néven nevezendő, — mesteri szabásu, izlésteljes csinos kiállításu

ERDESZETI és ERDŐ ALTISZTI EGYENRUHÁK

nemkülönb felszerelési cikkek szállítására.

Hivatalos uton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt, — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanúsága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb meglegedésére hoztuk kivitelbe.

POLGÁRI RUHÁK

a legujabb francia és angol divat szerint, szinte jutányos árban készítettnek. — Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó cikket készséggel beszerezünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk,

Óvjuk igen tisztelt megrendelőinket oly czégektől, kik olesó reklám árak által régi vevőinket megteveszteni óhajtják, miután jutányosabb árt csak is az anyag és kiszolgálás rovására nyujthatnának.

Kivánatra ingyen és bérmentve küldjük meg árjegyzékünket és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel

BLUM és TÁRSA

Szerb királyi udvari szállítók.

Ő császári és királyi Fensége József főherceg udvari szállítói. A nagyméltóságu Földmívelésügyi Ministerium hivatalosan megbízott erdészeti egyenruha-szállítói. Az „Országos Erdészeti Egyesület” rendes tagjai.

Jutányos árak.

STEGMANN JÁNOS könyvnyomdája

Szász-Sebesen

elvállalja minden könyvnyomdai munka gyors és csinos elkészítését a legolcsóbb árak mellett.

Névjegymegrendeléseknél mintával is szolgálók és azok a megrendelés napján eszközöltetnek.

MÁGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE

BRAUSWETTER JÁNOS

SZEGEDEN

CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB. KRONOMETER- és MŰ-ÓRÁS FELTALÁLÓJA ÉS RÉMONTÖR INGAÓRÁKNAK STB. STB.

ÓRÁK, ÉKSZEREK

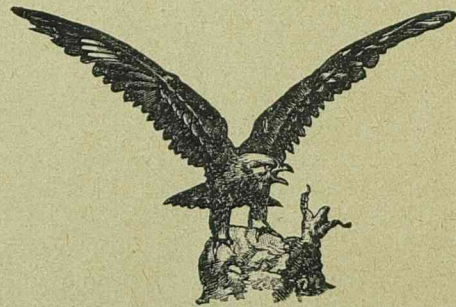
10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL

KESZPENZÉRT, VALAMINT

RÉSZLETFIZETÉSRE

JAVÍTÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.

KÉPES ÁRJEGYZÉK 2000 ILLUSZTRÁCIÓVAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE

Dr. Lendl Adolf
világhírű

zoologiai laboratoriuma elvállal szárnyasokat és szörmés vadat kitömésre.

Jutányos árak, kitűnő munka, művészies kivitel.

Budapest, II. Donáti u. 7.

A természet és Halászat

állattani, vadászati és halászati képes folyóirat. Egy évre 6 kor. Megjelenik havonként kétszer.

Mutatványokat ingyen küldünk.

Nyomatott Stegmann János könyvnyomdájában Szászsebesen.